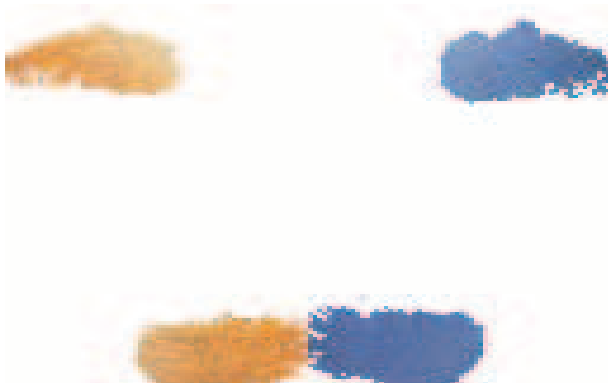

FEVAEPA

CARTA DE LOS DERECHOS DE LOS PARTICIPANTES EN FPA

FEVAEPA

**CARTA DELS DRETS
DELS PARTICIPANTS EN FPA**

Segona edició

EDITA:

**Federació Valenciana d'Associacions d'Alumnes de Centres d'Epa
mEsA dEIS AgenTs SoCialS per la FPA**
Tel/fax 96 2282376
fevaepa@servidex.com • <http://www.servidex.com/fevaepa>

COORDINACIÓ, DISSENY I MAQUETACIÓ:
L'Ullal Edicions

DIBUIX PORTADA:
M. Boix

DIPÒSIT LEGAL:
V-4308- 1997

PRESENTACIÓ

Des del febrer de 1996 i, al llarg de tot un any, l'organització que presidesc ha estat redactant i debatint els materials i documents necessaris per elaborar una proposta de Carta dels Drets dels Participants en FPA, tal com es va aprovar en el Plenari de la mEsA dEls AgenTs SoCialS per la FPA el propassat 31 de gener de 1996 a Xàtiva.

Hem comptat per a relitzar aquesta immensa tasca amb les aportacions de totes les associacions d'alumnes, de persones adultes participants,... i amb la preciosa col·laboració de persones expertes de la resta de l'estat espanyol, algunes de les quals van coincidir en les sessions de les II Jornades sobre Associacionisme realitzades a Xàtiva el 20 i 21 de febrer de 1997, amb la temàtica Les Associacions de Persones Adultes: dispositius de construcció d'una ciutadania crítica.

Tanmateix, hem de reconèixer que la part més teòrica: la introducció i la justificació del document que li dona cobertura i l'enllaç amb les aportacions dels diferents organismes internacionals sobre aquesta matèria, hem tingut els assessoraments i les contribucions de persones significatives del moviment social per l'educació i formació permanent del País Valencià.

Ha estat un gran esforç i un treball dur i, de vegades difícil, però molt reconfortant i altament motivador. Per primera vegada les persones adultes participants en els processos d'EA: no els professionals, no els tècnics, no els polítics... que normalment no tenim accés als grans debats, a la definició de les polítiques actives sobre EA, a participar en els organismes internacionals... que podem dir que realment esten exclosos, hem decidit iniciar

un procés d'assumir la iniciativa del nostre procés de formació, del nostre procés de decisió i participació en la societat.

És aquest el moment de reconèixer l'esforç, nombroses vegades descomunal, realitzat per tots i totes, especialment el fet per les persones adultes participants de les associacions Miguel Hernández de Sagunt, Mercé Rodoreda d'Elx, Alberto Barrios, Tómbola i Giner de los Rios d'Alacant, Bosch i Morata de Xàtiva... que mitjançant el seu interès i afany ha fet possible no sols aquest document sino altres moltes tasques: la penúltima aquesta 1ª Trobada Interassociativa.

Finalment, ací està el fruit del nostre treball, presentat previament als organismes internacionals a finals del mes de març; posteriorment, aquest document ha estat negociat amb la representació de FAEA en la conferència internacional d'Hamburg, i d'aquesta manera ha estat defensat, conjuntament, en diferents reunions formals i informals amb representacions d'ONGs i d'Estats. Considerem que portar a la pràctica, i reivindicar, en/des de les nostres associacions, en/ des dels nostres territoris... allò que en ella hem estat capacitats de plasmar és la millor manera de construir aquesta nova educació i formació de persones adultes que volem i proposem, de fer real l'encontre que ara realitzem: canviant nosaltres, canviant l'educació i la formació permanent.

Mercedes Pàrraga Marín

Presidenta de FEVAEPA

mEsA dEIS AgenTs SoCialS per la FPA

Carta dels Drets dels Participants en Educació i Formació de Persones Adultes

Introducció.-

*La present declaració és fruit del treball coordinat des de les federacions de l'Estat Espanyol, FEVAEPA (Federació Valenciana d'Associacions d'Alumnes de Centres d'Epa) i FAEA (Federació d'Associacions d'Educació de Persones Adultes).*¹

L'ordenació educativa i formativa de persones adultes valenciana assenyala que "l'educació de persones adultes té una acció recíproca que s'ha de desplegar en la societat... ha de ser potenciadora i despertadora de nous projectes de participació i dinamització que estan latents en la col·lectivitat".

A més a més, la participació serà facilitada mitjançant la promoció de l'associacionisme i des de la configuració de canals de participació en l'organització, el funcionament i la valoració dels centres (Títol III; Llei 1/95); per tant l'administració valenciana esdevé garant dels processos participants que les persones adultes desenvolupem o puguem desenvolupar; garantia que en cap moment hauria de ser entesa com a deixadesa de la capacitat d'iniciativa: potència i/o acte, que individualment i col·lectiva tenim les persones adultes.

En el disseny de programes (document elaborat per una comissió de treball² organitzada per l'administració educativa valenciana a partir de les reflexions realitzades per una comissió d'experts), en l'apartat de: *Elements comuns al desplegament dels diferents*

¹ En cursiva estan les aportacions incloses per la delegació de FAEA.

² Formada por tres membres del servei central: cap del servei d'ordenació acadèmica, cap de secció d'educació permanent i assessor del conseller; professorat de FPA de diferents entorns territorials i modalitats; un membre de l'equip d'assessores de FPA i una representant de la FEVAEPA.

programes, es desenvolupen reflexions, criteris i principis per tal de fer possible una organització dels processos d'aprenentatge de persones adultes en virtut de les actuacions previstes a partir, d'entre d'altres, de les àrees següents:

- Formació orientada a l'exercici dels drets i de les responsabilitats ciutadanes i també la participació social.
- Formació orientada al desenvolupament personal i a la participació en la vida cultural.

Així mateix el posterior debat sobre aquest document, al llarg d'un any, desenvolupat pel moviment social per l'educació i formació de persones adultes: mEsA dEIS AgenTs SoCialS per la FPA, va concretar la necessitat d'una **Carta o Estatut dels Participants en l'Educació i Formació de Persones Adultes** (Recomanació 2a).

Posteriorment al llarg dels documents **Mapa de Formació de Persones Adultes: de programes formatius, recursos, territoris, iniciatives formatives, centres i agents 1 i 2** (mEsA dEIS AgenTs SoCialS per la FPA) s'assenyalen alguns dels trets configuradors de la proposta.

A partir del Fòrum d'Agents Socials (Barcelona, 1996) els participants de diversos col·lectius de l'Estat Espanyol coordinats des de FAEA elaboraren propostes per a la redacció del document Carta dels Drets dels Participants.

Justificació.-

Considerant el que assenyalava la Declaració Universal de Drets Humans (1948) en el seu article 2on: "Tota persona té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense distinció alguna de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol tipus, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició".

A més a més en l'article 19 s'expliciten el dret a la llibertat d'opinió i expressió; el d'investigar i rebre informacions i opinions, i el de difondre-les, etc. En el 26 s'especifica el dret a l'educació que deurà ser gratuïta, al menys en allò concernent a la instrucció elemental i fonamental. En el 27 s'assenyalava que "Tota persona té

dret a prendre part lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar en el progrés científic i en els beneficis que d'aquests resulten.”

Vista la Declaració Universal dels Drets col·lectius dels Pobles (Barcelona, maig de 1990) que declara que qualsevol poble té dret a expressar i a desenvolupar la seua cultura, la seua llengua i les seues normes d'organització, per fer-ho, a dotar-se de les pròpies estructures polítiques, educatives, de comunicació i d'administració pública.

Considerant específicament el que assenyala l'informe Faure (Comissió Internacional per a el Desenvolupament de l'Educació; Unesco; 1971):

“... assegurar el ple exercici dels drets democràtics, en matèria d'educació, és també garantir als interessats els seus drets en la pròpia gestió de l'empresa a la qual estan associats i la seua participació en la definició de les polítiques d'educació”.

“Mitjançant l'aprenentatge de la participació activa en el funcionament de les estructures de la societat i, quan és precís, a través del compromís personal en les lluites que tracten de reformar-les, és com l'individu adquireix la plenitud de les seues dimensions socials”.

“Pel seu ensenyament, per la seua pràctica, pel seu compromís, l'educació deu contribuir a la realització d'aquest projecte propi de la nostra època: substituir una autoritat mecànica, de tipus administratiu, per una decisió viva, de tipus democràtic. La participació del major número possible en el màxim de responsabilitats no és sols eficàcia col·lectiva, sinó que a més a més constitueix una condició per a la felicitat individual, una presa de poder quotidià sobre la societat i les coses, una manera d'influir lliurement en el destí. Ja no es tracta de que el ciutadà delegue els seus poders, sinó que els exercisca, a tots els nivells de la vida social i en totes les etapes de la vida”.

“Es vorà també imposar-se gradualment en tots els països la legitimitat i la necessitat d'una participació cada vegada més ampla dels interessats en l'elaboració de la política d'educació, en la seua posada en pràctica i en la gestió de les institucions

educatives. Preconitzem al mateix temps que la descentralització de les decisions, de les responsabilitats i dels mitjans, una ampla participació de tots els interessats a tots els nivells i en tots els dominis, en les determinacions i en les responsabilitats de l'acció educativa”.

“El grau de participació en l'acte educatiu no augmenta sols en funció de l'edat del subjecte; difereix també naturalment segons els sectors: la responsabilitat de quins aprenen és màxima per a tot quant concerneix als seus interessos socials, culturals o materials; és més xicoteta quan es tracta de programes i mètodes, i en general sols pot ser més restringida en el referent a qüestions financeres o al reclutament del personal docent. La participació dels alumnes deu poder exercir-se per separat o en associació amb els ensenyants, els pares i d'altres participants”.

Vista la Declaració de la Conferència Mundial sobre Educació per a Tothom (Jomtien 1990) en allò que fa referència a la definició d'educació bàsica:

“Aquestes necessitats abasten tant les ferramentes essencials per a l'aprenentatge (com la lectura i l'escriptura, l'expressió oral, el càlcul, la solució de problemes) com els continguts bàsics de l'aprenentatge (coneixements teòrics i pràctics, valors i actituds) necessaris per a que els sers humans puguin sobreviure, desenvolupar plenament les seues capacitats, viure i treballar amb dignitat, participar plenament en el desenrotllament, millorar la qualitat de vida, prendre decisions fonamentades i continuar aprenent”.

“La satisfacció d'aquestes necessitats dota d'autoritat els individus en una societat i al mateix temps els confereix la responsabilitat de respectar i construir a partir de la seua herència comuna —cultural, lingüística i espiritual— i els compromet a promoure l'educació dels altres...”

“Les polítiques de suport en els sectors socials, culturals i econòmics són necessàries per realitzar la total provisió i utilització de l'educació bàsica per a la millora de la societat. El servei d'educació bàsica per a tothom depén d'un compromís i una voluntat política, seguida d'adequades mesures fiscals i reforçada per reformes polítiques i enfortiments institucionals”.

L'Associació Europea per l'Educació d'Adults (AEEA) amb motiu de l'Any Europeu de l'Educació i Formació Permanents ha fet públic el document "L'educació al llarg de la vida: el repte per a Europa" en el qual assenyalava:

"les institucions públiques tenen el deure de donar suport, promoure i finançar els processos educatius, de forma que el dret a aprendre i l'accés a l'educació i la formació, siga quina siga la seua finalitat, estiga garantit".

"fomentar la participació activa dels ciutadans i ciutadanes en una Europa democràtica.

Afrontar l'exclusió social i la discriminació estructural contra les minories en una Europa multicultural i responent a la crisi de les polítiques de benestar social.

Afrontar l'atur, incloent la disponibilitat d'opcions alternatives al treball remunerat a temps complet i la creació de nous models d'ocupació i/o llocs de treball".

"El concepte de societat educadora es basa en el dret individual al creixement personal, a adquirir i potenciar els coneixements, capacitats i habilitats necessàries per a la vida... en la capacitat de participar basada en la comprensió d'un mateix i del context en el qual la persona viu, treballa i aprèn. Promoure la capacitat de participar i adquirir responsabilitats sobre el propi procés educatiu és un pre-requisit per a una democràcia activa."

"Les estratègies capacitadores deuen centrar-se per tant en els participants. Individus i grups deuen ser capaços d'articular la seua demanda educativa, de reivindicar les seues expectatives i buscar fórmules per a que estes es complequen."

En aquest sentit, l'informe de la Comissió Internacional sobre l'educació per al segle XXI considera la participació democràtica com un dels eixos fonamentals per tal d'aconseguir dinàmiques socials adequades i pràctiques ciutadanes que permetisquen lluitar contra les exclusions socials en el nou context de societats educatives i de la informació. Així doncs:

"és en l'escola on deu d'iniciar-se l'educació per una ciutadania conscient i activa".

“...La ciutadania democràtica és un corolari de la virtut cívica. Però pot fomentar-se o estimular-se mitjançant una instrucció i unes pràctiques adaptades a la societat de la comunicació i la informació”.

Finalment, havent-ne organitzat el Fòrum d'Agents Socials: L'Educació i la Formació de les Persones Adultes, ferramenta permanent de transformació social (Barcelona, desembre 1996), i a més a més havent-ne participat activament en la conferència Paneuropea d'Educació d'Adults (Barcelona, desembre 1996), la declaració de la qual assenyala:

“El futur democràtic dels estats exigeix el reforçament de la societat civil i de la vida associativa. Una societat civil no pot esperar a esdevenir una societat activa si no és al mateix temps una societat educativa”.

“Aquesta nova fase es tradueix en un compromís important per part dels estats, de les regions, de les empreses i dels sindicats, de les diverses organitzacions de la societat civil, de les comunitats locals. Implica una revisió de les polítiques educatives que hauran d'ampliar les perspectives per tenir en compte el conjunt dels diferents actors educatius i reconèixer a cada ciutadà la capacitat de desenvolupar-se i el dret d'aprendre al llarg de tota la vida”.

“Per desplegar les forces creatives de les poblacions adultes, cal establir les polítiques que faciliten l'expressió de la demanda educativa dels adults en totes les seues dimensions i diversitats i que alhora creen les condicions necessàries per fer-les realitat”.

“Aquesta nova visió de l'educació i formació dels adults (en un esperit d'educació permanent) s'ha d'inscriure dins una evolució del paper de l'estat i dels actors socials a tots els nivells, i això dins d'una perspectiva multisectorial, interministerial i associativa”.

Interludi poètic

“Si quieres participar
en actos de educación
no es la línea vertical
la que da la solución

Ni el cuadrado con su armonía
ni el rectángulo perfecto
te ponen en sintonía
ni te dan un buen efecto.

Es la línea horizontal
y el círculo igualitario
el geométrico general
que rompe lo solitario

Circular y horizontal
la labor educativa
se torna transcendental
cuando es participativa”.³

Preliminar.-

Atès que totes les persones adultes possem els drets que les diferents convencions i declaracions universals ens atorguen.

Atès que el coneixement per part de la societat, de les seues institucions i dels agents socials, del dret a l'educació i formació que tenim totes les persones adultes, i especialment les excloses i/o marginades laboralment i econòmica, socialment i cultural, i que aquest dret és el fonament per tal de fer realitat les nostres possibilitats de formar part de ple dret de les societats en les quals ens ha tocat viure.

Atès que les diferents actuacions dels governs, de les institucions i agències socials, i de les persones adultes, en virtut de les disposicions i normes que emanen d'aquest no garanteixen l'accés universal a l'educació i formació permanents de les persones adultes.

Declarem que

Entenent que una carta dels drets dels participants ha de cons-

³ Metodologies participatives en els processos educatius / AAVV / OEI.

tituir-se en garant, mitjançant un Tribunal dels Drets Educatius i Formatius, polítiques actives en matèria d'educació i formació permanents així com de corregir i equilibrar una re-distribució dels bens educatius i culturals, laborals i econòmics de manera que asseure la convivència social; ha de constituir-se en guia per a la reflexió/acció democràtica no sols en els processos d'aprenentatge de les persones adultes sinó també en el món de la vida.

Entenent com a participant en educació i formació al llarg de la vida a totes aquelles persones adultes que prenen part en les accions educatives i/o formatives que es desenvolupen als centres, a les iniciatives formatives,... però tenint en compte, sobretot, els participants més desafavorits els quals no disposen dels nivells d'educació bàsica, tal i com aquesta ha estat formulada en la declaració de Jomtien, i necessiten d'una atenció preferent i d'actuacions prioritàries, que són, en virtut de la seua situació d'exclusió i/o marginació dels bens educatius i culturals, laborals i econòmics i socials i formatius, el públic destinatari prioritari d'aquesta educació i formació, d'aquesta declaració.

Les persones adultes tenim dret a:

Dels programes formatius

Article 1.- Adquirir una educació i formació bàsica *i permanent* que ens permetisca una participació social i cultural plena, així com una adequada preparació per a aconseguir l'obtenció d'ocupació.

Article 2.- Poder continuar la nostra educació i formació al llarg de tota la vida, actualitzant els nostres coneixements i capacitats.

Article 3.- Que siga una realitat la igualtat d'accés i de participació en l'educació i formació, en la cultura i en el treball per a tots els sectors de la societat, especialment dels més desafavorits que no disposen de la formació bàsica adequada —tal i com és definida per la UNESCO—, mitjançant l'establiment d'un sistema públic d'iniciatives formatives i recursos.

3.1.- Poder accedir a diferents accions i nivells educatius i formatius i que aqueses siguen planificats des de l'assumpció que les persones adultes tenim unes característiques específiques.

Les persones adultes tenim dret a:

3.2.- Que es planifiquen programes educatius i formatius que combinen l'adquisició de la formació bàsica amb una formació per a l'ocupació que responga a les expectatives del territori i de les persones adultes, contextualitzant les ofertes en virtut de les demandes.

3.3.- Que s'organitzin accions formatives d'actualització de coneixements, capacitats i competències per a les persones adultes que han estat excloses de l'àmbit del treball per que puguin accedir a noves ocupacions.

3.4.- Una preparació en las noves tecnologies de la societat de la informació per que no s'afonen, i es convertisquen en un motiu més d'exclusió, encara mes les diferències entre les persones adultes que tenen accés a elles i les que no el tenen.

Dels valors educatius i formatius

Article 4.- Adquirir una educació i formació que ens permetisca conèixer, disfrutar i canviar si és necessari el nostre patrimoni natural, social i cultural.

4.1.- Una educació i formació fonamentada en el desenvolupament de l'autonomia i del valors de la persona adulta i que no estiga supeditada als interessos de l'economia.

4.2.- Una educació i formació contextualitzada i amb una perspectiva pacifista i internacional, que possibiliti la impermeabilitat front a les imposicions, manipulacions, dogmatismes i autoritarismes.

4.3.- Una educació que fomenti el respecte per la identitat cultural de les minories i que siga crítica amb les actituds de xenofòbia i racisme, amb la discriminació per raons de gènere, ètnia, religió...

4.4.- Una educació que potencie actituds creatives i crítiques front a la manipulació dels mitjans d'informació i capaci les persones adultes per a actuar consegüentment front a la societat de la informació i del consum.

Les persones adultes tenim dret a:

Del respecte i l'especificitat

Article 5.- A unes condicions educatives, formatives i culturals que facen possible participar, discutir i decidir, així com el reconeixement i validació dels coneixements, capacitats, competències i experiències prèviament adquirides, en el moment d'iniciar o consolidar la participació en accions educatives i formatives.

Article 6.- Que l'oferta d'accions educatives i formatives que siguen programades, ho siguen en virtut de l'especificitat de les persones adultes, garantint la seua intervenció en el disseny del seu propi procés formatiu, i que tinga uns horaris diferents, flexibles i adequats que facen possible la participació i la dedicació de les persones adultes en el seu/a seu procés educatiu i formatiu.

Article 7.- Rebre una atenció singular i individualitzada en els processos formatius, respectant els ritmes i temps d'aprenentatge que les persones adultes determinen col·laborativament, i a disposar d'un assessorament i orientació adequats a càrrec de professionals especialitzats.

Article 8.- A ser reconegudes com interlocutores facultades per a participar en allò que els puga afectar i a que siguen respectades les seues opinions, idees i costums, encara que diferisquen de les assumides per una majoria, així com la seua intimitat i consciència, i a que les seues argumentacions tinguin un efecte real en les decisions que hagen de prendre.

Article 9.- A no ser obligades a prendre posicionaments en el transcurs de les accions educatives i formatives per coacció física, psicològica o moral.

De les instal·lacions i recursos

Article 10.- A unes condicions materials, d'instal·lacions, agents i recursos que facen possible participar, discutir i decidir, en la perspectiva de creació d'un sistema públic d'iniciatives i centres

Les persones adultes tenim dret a:

d'educació i formació de persones adultes per a poder garantir les demandes reals i potencials dels territoris i de les persones adultes, així com la facilitació de la seua participació, de manera presencial preferentment, en l'oferta de programes formatius *i programes educatius tendents a proporcionar les titulacions vigents en els sistemes educatius i formatius que les legislacions dels respectius Estats i nacions estableixen.*

10.1.- Que les iniciatives formatives i els centres específics tinguen una infraestructura de caràcter polivalent, digna i adequada a l'especificitat de les persones adultes, així com professionals especialistes i específics per a cadascun dels programes formatius que es desenvolupen.

10.2.- Que existisquen actuacions actives complementàries que facen possible la creació d'entorns educatius i formatius creatius en el municipi, en el barri, en el treball i en la llar per que les persones adultes puguen participar plenament en els processos d'educació i formació; vgr.: guarderies durant l'horari de formació, centres de recursos d'aprenentatge oberts, biblioteques pro-actives, discriminació positiva per a persones adultes, filles i fills,... que hagen tingut poques oportunitats formatives, temps de treball per a la formació bàsica compartint les despeses,...

Article 11.- Decidir per sí mateix la seua pertinença o no a qualsevol associació, així com la participació en qualsevol acció educativa i formativa, aquesta participació serà de manera responsable, respectuosa i sense interferir en el treball dels altres.

De la participació i l'associacionisme

Article 12.- Participar, a través del diàleg, la negociació i el consens, en el disseny del seu propi procés d'aprenentatge, així com en l'elaboració dels programes formatius i de les activitats, la metodologia a utilitzar, els criteris d'organització del currículum,... mitjançant un procés de cooperació amb els professionals, que procuraran canalitzar els desitjos, interessos i demandes del grup d'aprenentatge.

Article 13.- La participació dels/de les nostres representants

Les persones adultes tenim dret a:

en els òrgans de planificació, gestió, control i avaluació de totes les iniciatives formatives i centres, així com la suspensió de les accions formatives i de les activitats per a exposar la nostra perspectiva crítica, donar o rebre informació i involucrar a les persones i transformar la relació d'aprenentatge.

13.1.- Que les nostres associacions disposen d'espais físics en les instal·lacions dels centres i iniciatives formatives per a poder desenvolupar amb autonomia, autodeterminació i perspectiva de mobilització social les accions formatives, les activitats pròpies, així com les condicions i l'entorn necessaris per a poder manifestar les propostes, suggerències,... i assegurar la participació, contant per a això amb representants en cadascun dels grups d'aprenentatge.

13.2.- Que es facilite i asseure la promoció de l'associacionisme dels participants com a mesura per a generar autoestima, confiança en si mateix i autodeterminació, així com la potenciació i l'establiment dels mecanismes adequats de finançament, per part de les administracions públiques, i privades si pertoca, perquè les nostres associacions i federacions tinguin garantit el seu funcionament, les seues actuacions i el desenvolupament de les seues activitats i projectes.

Article 14.- Constituir associacions i federacions sectorials que faciliten l'expressió de les nostres demandes i necessitats, així com a participar en tots els organismes institucionals i socials que planifiquen programes de formació, a nivell local,comarcal, nacional,...amb dret a veu i vot, i a més a més elaborar col·laborativament les polítiques i disposicions normatives d'educació i formació permanents.

Article 15.- Que els/les nostres representants participen en les Conferències,congressos, jornades de treball... nacionals, europees e internacionals per a poder exposar els plantejaments dels veritables participants en la formació de persones adultes, així com en les associacions de l'àmbit de l'educació i forma-

Les persones adultes tenim dret a:

ció permanents: ICAE, AEEA, UIE, etc. i en delegacions en la UNESCO, participant fins i tot en les anàlisis, en la redacció i en el seguiment de les decisions sobre EA.

De les responsabilitats dels governs i administracions

Article 16.- Que les persones adultes participen és una responsabilitat i la UNESCO i els diferents organismes que d'ella depenen deuen tenir la funció de liderar el procés en el qual els/les participants ens involucrem en les accions i decisions sobre EA; sols la nostra veu individual i col·lectiva té sentit.

Article 17.- Que els governs i les administracions promoguen mesures adreçades a facilitar el lliure accés de les persones adultes a l'educació i formació, creant les condicions disposant dels recursos que facen possible el compliment dels nostres drets i el desenvolupament econòmic, social i cultural dels pobles.

Article 18.- Que les mesures que es promoguen pels diferents governs i administracions tinguin com a finalitat la disminució de les desigualtats culturals, socials i econòmiques i la lluita contra l'exclusió, amb uns plantejaments integrals i integradors, promovent la participació de les pròpies persones adultes com ciutadans-anes amb capacitat d'articular les nostres necessitats i demandes, de reivindicar i organitzar les nostres expectatives i buscar fórmules perquè aquestes s'acomplisquen.

Article 19.- Que existisca una coordinació entre les diferents institucions, agències socials i entitats privades que intervenen en l'oferta de programes formatius perquè la seua planificació, integrada, responga a les necessitats i demandes reals del territori i de les persones adultes participants.

Article 20.- Que els governs i les administracions públiques i privades destinen pressupostos a l'educació i formació permanents, que aquestos siguin suficients i específics, i que siguin aplicats íntegrament.

Les persones adultes tenim dret a:

Nota.- La **Federació Valenciana d'Associacions d'Alumnes de Centres d' EPA** agrupa en aquestos moments a més de 25.000 estudiants adults-es, i representa a més de 50.000 estudiants adults-es en el context territorial del País Valencià; està integrada en la mEsA dEIS AgenTs SoCiaLS per la Formació de Persones Adultes amb la Confederació de Comissions Obreres, el Sind. de Treballadors de l'Ensenyament... col·lectius de professorat, territoris, etc.

Així mateix ha organitzat jornades sobre associacionisme de persones adultes: seminari internacional: La importància estratègica de la FPA a la Comunitat Valenciana, València, 1995; Jornades sobre Associacionisme, Alacant, 1995; Les Associacions de Persones Adultes: dispositius de construcció d'una ciutadania crítica, Xàtiva, 1997;...I ha participat en congressos, jornades de treball, etc.: Congreso de movimientos sociales, Sevilla; SECEP, Palma de Mallorca; Escuela de verano de FAEA, Múrcia, 1996; Fòrum d'Agents Socials, Barcelona, 1996; Conferència Paneuropea d'Educació d'Adults, Barcelona 1996;...

La **Federació d'Associacions d'Educació de Persones Adultes** agrupa a 52 col·lectius i associacions d'educació de persones adultes de l'Estat Espanyol. Al llarg de la seua trajectòria associativa ha participat en diferents fòrums estatals e internacionals, així mateix ha realitzat diferents accions formatius i sociopolítiques sobre EA: escoles de formació i participació, jornades estatals d'EA, programes Sócrates,... En l'actualitat és membre d'AEAE

Las personas adultas tenemos derecho a:

Carta de los Derechos de los Participantes en Educación y Formación de Personas Adultas

Introducción.-

a presente declaración es fruto del trabajo coordinado desde las federaciones del Estado Español, FEVAEPA (Federación Va-

Nota.- La **Federación Valenciana de Asociaciones de Alumnos de Centros de EPA** agrupa en estos momentos a más de 25.000 estudiantes adultos-as, y representa a más de 50.000 estudiantes adultos-as en el contexto territorial del País Valenciano; está integrada en la **mesa de Agents Socials per la FPA** con la Conf. de Comisiones Obreras, el Sind. de Trabajadores de la Enseñanza, ... colectivos de profesorado, etc.

Así mismo ha organizado jornadas sobre formación de personas adultas: seminari internacional La importància estratègica de la FPA a la comunitat valenciana, València, 1995; Jornadas sobre Asociacionismo, Alacant, 1995 y Les Associacions de Persones Adultes: dispositius de construcció d'una ciutadania crítica, Xàtiva, 1997. Y ha participado en congresos, jornadas de trabajo, etc.: Congreso de movimientos sociales, Sevilla; SECEP, Palma de Mallorca; Escuela de verano de FAEA, Murcia, 1996; Forum de Agents Socials, Barcelona, 1996; Conferència Pan europea d'Educació d'Adults, Barcelona 1996; etc.

La **Federación de Asociaciones de Educación de Personas Adultas** agrupa a 52 colectivos y asociaciones de educación de personas adultas del Estado Español. A lo largo de su trayectoria asociativa ha participado en diferentes foros estatales e internacionales, así mismo ha realizado diferentes acciones formativas y socio-políticas sobre EA: escuelas de formación y participación, jornadas estatales de EA, programas Sócrates, En la actualidad es miembro de EAEA.

Las personas adultas tenemos derecho a:

Personas Adultas (Recomendación 2a).
Posteriormente a lo largo de los documentos **Mapa de Formación de Personas Adultas: de programas formativos, recursos, territorios, iniciativas formativas, centros y agentes 1 y 2** (mESA dels Agents Socials per la FPA) se señalan algunos de los rasgos configuradores de la propuesta.
A partir del Foro de Agentes Sociales (Barcelona, 1996) los participantes de diversos colectivos del Estado Español coordinados desde FAEA elaboraron propuestas para la redacción del documento Carta de los Derechos de los Participantes.

Justificación-

Considerando lo que señala la Declaración Universal de Derechos Humanos (1948) en su artículo 2º: “Toda persona tiene todos los derechos y libertades proclamados en esta Declaración, sin distinción alguna de raza, color, sexo, idioma, religión, opinión política o de cualquier tipo, origen nacional o social, posición económica, nacimiento o cualquier otra condición”.

Además en el artículo 19 se explicitan el derecho a la libertad de opinión y expresión; el de investigar y recibir informaciones y opiniones, y el de difundirlas, etc. En el 26 se especifica el derecho a la educación que deberá ser gratuita, al menos en aquello que concierne a la instrucción elemental y fundamental. En el 27 se señala que “Toda persona tiene derecho a tomar parte libremente en la vida cultural de la comunidad, a disfrutar de las artes y a participar en el progreso científico y en los beneficios que de estos resulten”.

Vista la Declaración Universal de los Derechos Colectivos de los Pueblos (Barcelona, mayo de 1990) que declara que cualquier pueblo tiene derecho a expresar y desarrollar su cultura, su lengua y sus normas de organización, para hacerlo, tiene que dotarse de las propias estructuras políticas, educativas, de comunicación y administración pública.

Las personas adultas tenemos derecho a:

lenciana de Asociaciones de Alumnos de Centros de EPA) y FAEA (Federación de Asociaciones de Educación de Personas Adultas).¹

La ordenación educativa y formativa de personas adultas va-lenciana señala que "la educación de personas adultas tiene una acción recíproca que se tiene que desplegar en la sociedad, (...) tiene que ser potenciadora y despertadora de nuevos proyectos de participación y dinamización que están latentes en la colectividad".

Además, la participación será facilitada a través de la promo-ción del asociacionismo y desde la configuración de canales de participación y organización, el funcionamiento y la valoración de los centros (Título III; Ley 1/95); por tanto, la administración va-lenciana se convierte en el garante de los procesos participantes que las personas adultas desarrollamos o podemos desarrollar, garantía que, por otro lado, en ningún momento debería de enten-derse como dejadez de la capacidad de iniciativa: potencia y/o acto que, individual y colectivamente, las personas adultas tenemos.

En el diseño de programas (documento elaborada por una comisión de trabajo² organizada por la administración educativa valenciana a partir de la reflexiones realizadas por una comisión de expertos), en el apartado de: *Elementos comunes al desarrollo de los diferentes programas*, se desarrollan reflexiones, criterios y principios a fin de hacer posible una organización de los procesos de aprendizaje de personas adultas en virtud de las actuaciones previstas a partir de las áreas siguientes entre otras:

Formación orientada al ejercicio de los derechos y de las responsabilidades ciudadanas y también a la participación social. Formación orientada al desarrollo personal y a la participación en la vida cultural.

Así mismo el posterior debate sobre este documento, a lo largo de un año, desarrollado por el movimiento social para la educación i formación de personas adultas: mESA dels Agents Socials per la FPA, concretó la necesidad de una **Carta o Es-tatuto de los Participantes en la Educación y Formación de**

Las personas adultas tenemos derecho a:

solo en función de la edad del sujeto: difiere también naturalmente según los sectores. La responsabilidad de los que aprenden es máxima para todo en cuanto a lo que concierne a sus intereses sociales, culturales o materiales; es más pequeña cuando se trata de programas y métodos, y en general sólo puede ser más restringida en lo referente a cuestiones financieras o al reclutamiento del personal docente. La participación de los alumnos debe poder ejercerse por separado o en asociación con los enseñantes, los padres y otros participantes”.

Vista la Declaración de la Conferencia Mundial sobre Educación para Todos (Jomtien 1990) en aquello que hace referencia a la definición de la educación básica:

“Estas necesidades abarcan tanto las herramientas esenciales para el aprendizaje (como la lectura y la escritura, la expresión oral, el cálculo, la solución de problemas) como los contenidos básicos del aprendizaje (conocimientos teóricos y prácticos, valores y actitudes) necesarios para que los seres humanos puedan sobrevivir, desarrollar plenamente sus capacidades, vivir y trabajar con dignidad, participar plenamente en el desarrollo, mejorar la calidad de vida, tomar decisiones fundamentadas y continuar aprendiendo”.

“La satisfacción de estas necesidades dota de autoridad a los individuos en una sociedad y, al mismo tiempo, les confiere la responsabilidad de respetar y construir a partir de su herencia común -cultura, lingüística y espiritual- y los compromete a proporcionar la educación de los otros”.

“Las políticas de soporte en los sectores sociales, culturales y económicos, son necesarios para realizar la total provisión y utilización de la educación básica para mejorar la sociedad. El servicio de educación básica para todos depende de un compromiso y una voluntad política, seguida de adecuadas medidas fiscales y reforzada por reformas políticas y enfortalecimientos institucionales”.

La Asociación Europea para la Educación de Adultos (AEEA) con motivo del Año Europeo de la Educación y Formación Per-

Las personas adultas tenemos derecho a:

Considerando específicamente lo que señala el informe Faure (Comisión Internacional para el Desarrollo de la Educación; UNESCO, 1971):
“... asegurar el pleno ejercicio de los derechos democráticos, en materia de educación, es también garantizar a los interesados sus derechos en la propia gestión de la empresa a la cual están asociados y su participación en la definición de las políticas de educación”.

“Mediante el aprendizaje de la participación activa en el funcionamiento de las estructuras de la sociedad y, cuando es preciso, a través del compromiso personal en las luchas que tratan de reformarlas, es como el individuo adquiere la plenitud de sus dimensiones sociales”.

“Por su enseñanza, su práctica, su compromiso, la educación debe de contribuir a la realización de este proyecto propio de nuestra época: sustituir una autoridad mecánica, de tipo administrativo, por una decisión viva, de tipo democrático. La participación del mayor número posible en el máximo de responsabilidades no es solo eficacia colectiva, sino que además se constituye como una condición para la felicidad individual, una presa de poder cotidiano sobre la sociedad y las cosas, una manera de influir libremente en el destino. Ya no se trata de que el ciudadano delegue en sus poderes, sino que los ejerza, a todos los niveles de la vida social y en todas las etapas de la vida”.

“También deberá imponerse gradualmente en todos los países la legitimidad y la necesidad de una participación cada vez más amplia de los interesados en la elaboración de la política de educación, en su puesta en práctica y en la gestión de las instituciones educativas. Recomendamos al mismo tiempo que la descentralización de las decisiones, de las responsabilidades y de los medios, una amplia participación de todos los interesados a todos los niveles y en todos los dominios, en las determinaciones y en las responsabilidades de la acción educativa”.

“El grado de participación en el acto educativo no aumenta

Las personas adultas tenemos derecho a:

Pero puede fomentarse o estimularse a través de una instrucción y unas prácticas adaptadas a la sociedad de la comunicación y la información".

Finalmente, habiendo participado activamente en la conferencia Paneuropea de Educación de Adultos (Barcelona, diciembre 1996), cuya declaración señala:

"El futuro democrático de los estados exige el reforzamiento de la sociedad civil y de la vida asociativa. Una sociedad civil no puede esperar a convertirse en una sociedad activa si no es al mismo tiempo una sociedad educativa".

"Esta nueva fase se traduce en un compromiso importante por parte de los estados, de las regiones, de las empresas y de los sindicatos, de las diversas organizaciones de la sociedad civil, de las comunidades locales. Implica una revisión de las políticas educativas que tendrán que ampliar las perspectivas para tener en cuenta el conjunto de los diferentes actores educativos y reconocer a cada ciudadano la capacidad de desarrollarse y el derecho a aprender al largo de toda la vida".

"Para desarrollar las fuerzas creativas de las poblaciones adultas, hay que establecer la políticas que faciliten la expresión de la demanda educativa de los adultos en todas sus dimensiones y diversidades y que, al mismo tiempo, creen las condiciones necesarias para hacerlas realidad".

"Esta nueva visión de la educación y formación de los adultos (en un espíritu de educación permanente) tiene que inscribirse dentro de una evolución del papel del estado y de los actores sociales a todos los niveles, y esto dentro de una perspectiva multisectorial, interministerial y asociativa".

Interludio poético

"Si quieres participar
en actos de educación
no es la línea vertical

manentes ha hecho público el documento “La educación al largo de la vida: el reto para Europa”, que señalaba:

“las instituciones públicas tienen el deber de dar soporte, promocionar y financiar los procesos educativos, de manera que el derecho a aprender y el acceso a la educación y la formación, sea cual sea su finalidad, quede garantizado”. “fomentar la participación activa de los ciudadanos y ciudadanas en una Europa democrática.

Afrontar la exclusión social y la discriminación estructural contra las minorías en una Europa multicultural y respondiendo a la crisis de las políticas de bienestar social.

Afrontar el desempleo, incluyendo la disponibilidad de opciones alternativas al trabajo remunerado a tiempo completo y la creación de nuevas modalidades y/o lugares de trabajo”.

“El concepto de sociedad educadora se basa en el derecho individual al crecimiento personal, a adquirir y potenciar los conocimientos, capacidades y habilidades necesarias para la vida (...) en la capacidad de participar basada en la comprensión de uno mismo y del contexto en el cual la persona vive, trabaja y aprende. Promover la capacidad de participar y adquirir responsabilidades sobre el propio proceso educativo es un pre-requisito para una democracia activa”.

“Las estrategias capacitadoras deben de centrarse por tanto en los participantes. Individuos y grupos deben de ser capaces de articular su demanda educativa, de reivindicar sus expectativas y buscar fórmulas para que estas se cumplan”.

En este sentido, el informe de la Comisión Internacional sobre la educación para el siglo XXI considera la participación democrática como uno de los ejes fundamentales con tal de conseguir dinámicas sociales adecuadas y prácticas ciudadanas que permitan luchar contra las exclusiones sociales en el nuevo contexto de la sociedades educativas y de la información. Así pues:

“es en la escuela donde debe iniciarse la educación para una ciudadanía consciente y activa”.

“La ciudadanía democrática es un corolario de la virtud cívica.

Entendiendo que una carta de los derechos y responsabilidades de los participantes tiene que constituirse en garante, a través de un Tribunal de los Derechos Educativos y Formativos, de políticas ac-tivas en materia de educación y formación permanentes, así como de corregir y equilibrar una redistribución de los bienes educativos y culturales, laborales y económicos, de manera que asegure la convivencia social; de constituirse en guía para la reflexión / acción democrática no sólo en los procesos de aprendizaje de las personas adultas sino también en el mundo de la vida.

Entendiendo como participante en educación y formación a lo largo de la vida aquellas personas adultas que toman parte en las acciones educativas y/ o formativas que se desarrollan en los centros, en las iniciativas formativas... pero teniendo en cuenta, sobre todo, los participantes más desfavorecidos, los cuales no disponen de los niveles de educación básica, tal y como esta ha estado formulada en la declaración de Jomtien, y necesitan de una atención preferente y de actuaciones prioritarias, que son, en virtud de su situación de exclu-sión y/o marginación de los bienes educativos y culturales, laborales y económicos, sociales y formativos, el público destinatario prioritario de esta educación y formación, de esta declaración.

De los programas formativos

Artículo 1.- Adquirir una educación y formación básica y *per-manente* que nos permita una participación sociopolítica y cultural plena, así como una adecuada preparación para conseguir la obtención de empleo.

Artículo 2.- Poder continuar nuestra educación y formación a lo largo de toda la vida, actualizando nuestros conocimientos y capacidades.

Artículo 3.- Que sea una realidad la igualdad de acceso y de participación en la educación y formación, en la cultura y en el trabajo para todos los sectores de la sociedad, especialmente de los más desfavorecidos que no disponen de la formación básica adecuada tal y como es definida por la UNESCO-, mediante el establecimiento

Declaramos que

Debido a que todas las personas adultas poseemos los derechos que las diferentes convenciones y declaraciones universales nos confieren.

Debido a que el conocimiento por parte de la sociedad, de sus instituciones y de los agentes sociales, del derecho a la educación y formación que tenemos todas las personas adultas, y especialmente las excluidas y/o marginadas ahora y económicamente, social y culturalmente, este derecho es el fundamento a fin de hacer realidad nuestras posibilidades de formar parte de pleno derecho de las sociedades en que nos ha tocado vivir.

Debido a que las diferentes actuaciones de los gobiernos, de las instituciones y agentes sociales, y de las personas adultas, en virtud de las disposiciones y normas que emanan de este no garantizan el acceso universal a la educación y formación permanentes de las personas adultas.

Preliminar.-

la que da la solución

Ni el cuadrado con su armonía
ni el rectángulo perfecto
te ponen en sintonía
ni te dan un buen efecto.

Es la línea horizontal
y el círculo igualitario
el geométrico general
que rompe lo solitario

Circular y horizontal
la labor educativa
se torna transcendental
cuando es participativa”.²

De las instalaciones y recursos Artículo 10.- A unas condiciones materiales, de instalación- nes , agentes y recursos que hagan posible participar, discutir y decidir, en la perspectiva de creación de un sistema público de iniciativas y centros de educación y formación de personas adultas para poder garantizar las demandas reales y potenciales de los territorios y de las personas adultas, así como la facilitación de su

transcurso de las acciones educativas y formativas por coacción física, psicológica o moral.

Artículo 9.- A no ser forzadas a tomar posicionamientos en el en las decisiones que vayan a tomarse.

consciencia, y a que sus argumentaciones tengan un efecto real de aquellas asumidas por una mayoría, así como su intimidad y respetadas sus opiniones, ideas y costumbres, aunque difieran para participar en aquello que les pueda afectar y a que sean Artículo 8.- A ser reconocidas como interlocutoras facultadas de profesionales especializados.

a disponer de un asesoramiento y orientación adecuados a cargo de profesionales especializados.

Artículo 7.- Recibir una atención singular e individualizada en los procesos formativos, respetando los ritmos y tiempos de aprendizaje que las personas adultas determinen colaborativamente, y a disponer de un asesoramiento y orientación adecuados a cargo de profesionales especializados.

de las personas adultas en/a su proceso educativo y formativo.

Artículo 6.- Que la oferta de acciones educativas y formativas que sean programadas, lo sean en virtud de la especificidad de las personas adultas, garantizando su intervención en el diseño de su propio proceso formativo, y que tenga unos horarios diferentes, flexibles y adecuados que hagan posible la participación y la dedicación de las personas adultas en/a su proceso educativo y formativo.

Artículo 5.- A unas condiciones educativas, formativas y culturales que hagan posible participar, discutir y decidir, así como al reconocimiento y validación de los conocimientos, capacidades, competencias y experiencias previamente adquiridos, en el momento de iniciar o consolidar la participación en acciones educativas y formativas.

Del respeto y la especificidad

de un sistema público de iniciativas formativas y recursos.

3.1.- Poder acceder a distintos acciones y niveles educativos y formativos y que estas sean planificadas desde la asunción de que las personas adultas tenemos unas características específicas.

3.2.- Que se planifiquen programas educativos y formativos que combinen la adquisición de la formación básica con una formación para el empleo que responda a las expectativas del territorio y de las personas adultas, contextualizando las ofertas en virtud de las demandas.

3.3.- Que se organicen acciones formativas de actualización de conocimientos, capacidades y competencias para las personas adultas que han sido excluidas del ámbito del trabajo para que puedan acceder a nuevos empleos.

3.4.- Una preparación en las nuevas tecnologías de la sociedad de la información para que no se profundicen y se conviertan, todavía más, en un motivo de exclusión, las diferencias entre las personas adultas que tienen acceso a ellas y las que no lo tienen.

De los valores educativos y formativos

Artículo 4.- Adquirir una educación y formación que nos permita conocer, disfrutar y cambiar si es necesario nuestro patrimonio natural, social y cultural.

4.1.- Una educación y formación fundamentada en el desarrollo de la autonomía y de los valores de la persona adulta y que no esté supeditada a los intereses de la economía.

4.2.- Una educación y formación contextualizada y con una perspectiva pacifista e internacional, que posibilite la impermeabilidad frente a las imposiciones, manipulaciones, dogmatismos y autoritarismos.

4.3.- Una educación que fomente el respeto por la identidad cultural de las minorías y que sea crítica con las actitudes de xenofobia y racismo, con la discriminación por razones de género, etnia, religión,...

4.4.- Una educación que potencie actitudes creativas y críticas frente a la manipulación de los medios de información y capacite a las personas adultas para actuar consecuentemente frente a la sociedad de la información y del consumo.

de las acciones formativas y de las actividades para exponer nuestra perspectiva crítica, dar o recibir información e involucrar a las personas y transformar la relación de aprendizaje.

13.1.- Que nuestras asociaciones dispongan de espacios físicos en las instalaciones de los centros y iniciativas formativas para poder desarrollar con autonomía, autodeterminación y perspectiva de movilización social las acciones formativas y las actividades propias, así como las condiciones y el entorno necesarios para poder manifestar las propuestas, sugerencias,... y asegurar la participación, contando para ello con representantes en cada uno de los grupos de aprendizaje.

13.2.- Que se facilite y asegure la promoción del asociacionismo de los participantes como medida para generar autoestima, confianza en sí mismos y autodeterminación, así como la potenciación y el establecimiento de los mecanismos adecuados de financiación, por parte de las administraciones públicas, y privadas si cabe, para que nuestras asociaciones y federaciones tengan garantizado su funcionamiento, sus actuaciones y el desarrollo de sus actividades y proyectos.

Artículo 14.- Constituir asociaciones y federaciones sectoriales que faciliten la expresión de nuestras demandas y necesidades, así como a participar en todos los organismos institucionales y sociales que planifiquen programas de formación a nivel local, comarcal, nacional,...con derecho a voz y voto, y además elaborar colaborativamente las políticas y disposiciones normativas de educación y formación permanentes.

Artículo 15.- Que nuestros/as representantes participen en las Conferencias, congresos, jornadas de trabajo... nacionales, europeas e internacionales para poder exponer los planteamientos de los/as auténticos/as participantes en la formación de personas adultas, así como en las asociaciones del ámbito de la educación y formación permanentes: ICAP, AEEA, UIE, etc. y en delegaciones en la UNESCO, participando incluso en los análisis, en la redacción y en el seguimiento de las decisiones sobre EA.

participación, de manera presencial preferentemente, en la oferta de programas formativos y programas educativos tendentes a proporcionar las titulaciones vigentes en los sistemas educativos y formativos que las legislaciones de los respectivos Estados y Naciones establezcan.

10.1.- Que las iniciativas formativas y los centros específicos tengan una infraestructura de carácter polivalente, digna y adecuada a la especificidad de las personas adultas, así como profesionales especialistas y específicos para cada uno de los programas formativos que se desarrollen.

10.2.- Que existan actuaciones activas complementarias que hagan posible la creación de entornos educativos y formativos creativos en el municipio, en el barrio, en el trabajo y en el hogar para que las personas adultas puedan participar plenamente en los procesos de educación y formación; vgr.: guarderías durante el horario de formación, centros de aprendizaje abiertos, bibliotecas pro-activas, discriminación positiva para personas adultas, hijas e hijos,... que hayan tenido pocas oportunidades formativas, tiempo de trabajo para la formación básica compartiendo los gastos, etc.

De la participación y el asociacionismo

Artículo 11.- Decidir por sí mismas su pertenencia o no a cualquier asociación, así como la participación en cualquier acción educativa y formativa, esta participación será de manera responsable, respetuosa y sin interferir en el trabajo de las otras.

Artículo 12.- Participar, mediante el diálogo, la negociación y el consenso, en el diseño de su propio proceso de aprendizaje, así como en la elaboración de los programas formativos y de las actividades, la metodología a utilizar, los criterios de organización del currículum,... mediante un proceso de cooperación con los profesionales, que procuraran canalizar los deseos, intereses y demandas del grupo de aprendizaje.

Artículo 13.- La participación de nuestros/as representantes en los órganos de planificación, gestión, control y evaluación de todas las iniciativas formativas y centros, así como la suspensión

Artículo 16.- Que las personas adultas participen es una corresponsabilidad y la UNESCO y los diferentes organismos que de ella dependen deberían tener la función de liderar el proceso de que los/as participantes nos involucremos en las acciones y decisiones sobre EA; sólo nuestra voz individual y colectiva tiene sentido.

Artículo 17.- Que los gobiernos y las administraciones promuevan medidas encaminadas a facilitar el libre acceso de las personas adultas a la educación y formación, creando las condiciones, disponiendo los recursos que hagan posible el desempeño de nuestros derechos y el desarrollo económico, social y cultural de los pueblos.

Artículo 18.- Que las medidas que se promuevan por los diferentes gobiernos y administraciones tengan como finalidad la disminución de las desigualdades culturales, sociales y económicas y la lucha contra la exclusión, con unos planteamientos integrales y integradores, promoviendo la participación de las propias personas adultas como ciudadanos y ciudadanos con capacidad de articular nuestras necesidades y demandas, de reivindicar y organizar nuestras expectativas y buscar fórmulas para que estas se cumplan.

Artículo 19.- Que exista una coordinación entre las diferentes instituciones, agencias sociales y entidades privadas que intervienen en la oferta de programas formativos para que su planificación, integrada, responda a las necesidades y demandas reales del territorio y de las personas adultas participantes.

Artículo 20.- Que los gobiernos y las administraciones públicas y privadas destinen presupuestos a la educación y formación permanentes, que estos sean suficientes y específicos, y que sean aplicados íntegramente.

¹ En cursiva están las aportaciones incluidas por la delegación de FAEA.

² Formada por tres miembros del servicio central: jefe del servicio de ordenación académica, jefe de sección de educación permanente y asesor del *conseiller*; profesorado de FPA de diferentes entornos territoriales y modalidades; un miembro del equipo de asesores de FPA y una representante de la FEVAEPA.

PRESENTACIÓN

Desde febrero de 1996, y a lo largo de un año, la organización que presido ha estado redactando y debatiendo los materiales y documentos necesarios para elaborar una propuesta de Carta de los derechos de los Participantes en FPA, tal como se aprobó en el Planario de la mESA dEIS Agents Socials per la FPA el pasado 31 de enero de 1996 en Xàtiva.

Hemos contado para realizar esta inmensa tarea con las aportaciones de todas las asociaciones de alumnos, de personas adultas participantes... y con la preciosa colaboración de personas expertas del resto del Estado Español, algunas de las cuales participaron en las sesiones de las II Jornades sobre Associacionisme realitzades en Xàtiva el 20-21 de Febrero pasado, con la temática *Les Associacions de Persones Adultes: dispositius de construcció d'una ciutadania crítica*.

Así mismo, hemos de reconocer que la parte más teórica: la introducción y la justificación, del documento que le da cobertura y el enlace con las aportaciones de los diferentes organismos internacionales sobre esta materia, hemos tenido los asesoramiento y las contribuciones de personas significativas del movimiento social por la educación y formación permanente del País Valencian. Ha sido un gran esfuerzo y un trabajo duro, y a veces difícil,

pero muy reconfortante y altamente motivador. Por primera vez las personas adultas participantes en los procesos de EA: no los profesionales, no los técnicos, no los políticos... que normalmente no tenemos acceso a los grandes debates, a la definición de las políticas activas sobre EA, a participar en los organismos internacionales... que podemos decir que realmente estamos excluidas, hemos decidido iniciar un proceso de tomar las riendas de nuestro proceso de formación, de nuestro proceso de decisión y participación en la sociedad.

Es este el momento de reconocer el esfuerzo, muchas veces descomunal, realizado por todas y todos, especialmente el hecho por las personas adultas participantes de las asociaciones del Miguel Hernández de Sagunt, Mercé Rodoreda de Elx, Alberto Barrios, Tómbola y Giner de los Rios de Alacant, Bosch i Morata de Xàtiva... que mediante su interés y afán ha hecho posible no sólo este documento sino otras muchas tareas: la penúltima este

1er. Encuentro Interasociativo.

Finalmente, aquí está el fruto de nuestro trabajo, presentado previamente a los organismos internacionales a finales del mes de marzo; posteriormente, este documento ha sido negociado con la representación de FAEA en la conferencia internacional de Hamburgo, y de esta manera¹ ha sido defendido, conjuntamente, en diferentes reuniones formales e informales con representaciones de ONGs y de Estados. Consideramos que el llevar a la práctica, y reivindicar, en/desde nuestros territorios... lo que en ella hemos sido capaces de plasmar es la mejor manera de construir esa nueva educación y formación de personas adultas que queremos y proponemos, de hacer real el encuentro que ahora realizamos: **canviant nosaltres, canviant l'educació i la formació permanent.**

Mercedes Pàrraga Marín
Presidenta de FEVAEPA
mESA dEIS Agents Socials per la FPA

Segunda edición

EDITA:

Federació Valenciana d'Associacions d'Alumnes de Centres d'Epa
mESA dEIS Agents Socials per la FPA
Tel/fax 96 2282376
fevaepa@servidex.com • <http://www.servidex.com/fevaepa>

COORDINACIÓN, DISEÑO Y MAQUETACIÓN:
L'Ullal Edicions

DIBUJO PORTADA:
M. Boix

DEPÓSITO LEGAL:
V-4308-1997

FEVAEPA

**CARTA DE LOS DERECHOS
DE LOS PARTICIPANTES
EN FPA**

FEVAEPA

L'associacionisme i la participació de les persones adultes en el nou entorn cultural i social de la FPA

Normatives de FPA

